

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Streekplanuitwerking Woningbouwlocaties
HES-gebied (Noord-Holland)

11 juli 1997

704-96

ISBN 90-421-0260-8
Utrecht, Commissie voor de milieu-effectrapportage.

commissie voor de milieu-effectrapportage

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland
Postbus 123
2000 MD HAARLEM

uw kenmerk
nr. 97-511151

uw brief
d.d. 25 februari 1997

ons kenmerk
U 489-97/Vh/ao/704-97

onderwerp
Toetsingsadvies over het MER Streek-
planuitwerking Woningbouwlocaties
HES-gebied (Noord-Holland)

doorkiesnr.
(030) 234 76 36

Utrecht,
11 juli 1997

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een toetsingsadvies uit te brengen over het milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over de Streekplanuitwerking Woningbouwlocaties HES-gebied. Overeenkomstig artikel 7.26 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

ir. P. van Duursen
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Streekplanuitwerking Woningbouwlocatie
HES-gebied

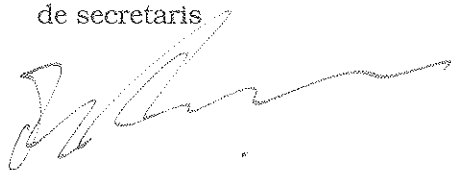
Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Streekplanuitwerking
Woningbouwlocaties HES-gebied (Noord-Holland)

Advies op grond van artikel 7.26 van de Wet milieubeheer over het milieueffectrapport over
Streekplanuitwerking Woningbouwlocaties HES-gebied,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland door de Commissie voor de milieu-
effectrapportage; namens deze,

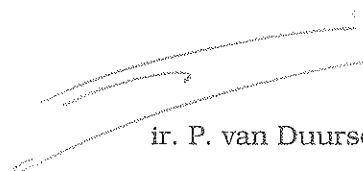
de werkgroep m.e.r. Streekplanuitwerking Woningbouwlocaties HES-gebied

de secretaris

drs. R.A.A. Verheem

de voorzitter

ir. P. van Duursen

Utrecht, 11 juli 1997

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. Inleiding	1
2. Oordeel over het MER	2
2.1 Inleiding	2
2.2 Conclusie en aanbeveling	2
2.3 Toelichting	6
2.3.1 Beoordeling van potentiële locaties	6
2.3.2 Samenstelling van alternatieven	7
2.3.3 Samenstelling van het meest milieuvriendelijk alternatief	7
2.3.4 Beoordeling van de mobiliteitseffecten van alternatieven	8
3. Aandachtspunten voor verdere besluitvorming	8
3.1 Beoordeling van de locaties Kooizand en Grootebroek	8
3.2 Industrierrein Blauwe Berg	9

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 27 februari 1997, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
- 1A. Brief van het bevoegd gezag d.d. 9 juni 1997 waarin de Commissie verlenging van de adviestermijn wordt verleend
2. Kennisgeving in Staatscourant nr.41 d.d. 27 februari 1997
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. INLEIDING

Medio september 1994 is door de Provinciale Staten van Noord-Holland het streekplan Noord-Holland-Noord (1995 – 2005) vastgesteld. Het streekplan voorziet in een verdere verstedelijking van het HES-gebied in West-Friesland, de stedeband van Hoorn, Drechterland, Stede Broec en Enkhuizen. Deze verstedelijking behelst volgens het streekplan onder andere de bouw van 10.000 woningen tot het jaar 2005, in samenhang met mogelijke uitbreidingen van bedrijventerreinen, de situering van randstedelijke groenstructuren en recreatieve voorzieningen en de noodzakelijke uitbreiding, c.q. aanpassing van infrastructuur. De bestaande bestemmingsplannen en locaties bieden ruimte voor circa 6000 woningen.

Voor circa 4000 woningen zullen nieuwe locaties moeten worden aangewezen. Deze locaties, alsmede locaties voor bedrijfsterreinen, infrastructuur en groenen recreatiestructuur, zullen worden vastgelegd in een streekplanuitwerking. Daarbij wordt overeenkomstig hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer de procedure voor de milieueffectrapportage (m.e.r.-procedure) gevolgd.

Op 27 februari 1997 zijn het milieueffectrapport (MER) en het ontwerp-uitwerkingsplan gepubliceerd. In het MER worden voor 4.000 woningen nieuwe locaties gezien. Deze locaties worden gezien tegen de achtergrond van een regionaal verstedelijkingsmodel, waarbij ook rekening wordt gehouden met mogelijke ontwikkelingen tot 2015. Daarbij wordt er in het MER vanuit gegaan, dat rond 2005 de gemeenten Enkhuizen en Stede Broec op hun grenzen stuiten, terwijl ook daarna de woningbehoefte nog fors zal stijgen. De uitbreidingsbehoefte voor de periode 2006 - 2015 wordt in het MER geschat op 6.000 à 7.000 woningen. Ook voor deze woningen worden in het MER alternatieven op hun milieueffecten onderzocht.

De hoofdpunten van het ontwerp-uitwerkingsplan zijn locaties voor de bouw van ongeveer 8000 woningen (2550 nieuwe en 5500 uit reeds vastgestelde plannen) ten oosten van Hoorn, bij Hoogkarspel en in Stede Broec en Enkhuizen, uitbreiding van bedrijfsterreinen met 40 ha. in Hoorn, Wervershoof en Enkhuizen, aanleg van 100 ha. groen- en recreatiegebied (o.a. bij Hoorn en tussen Hoogkarspel en Stede Broec) en verbetering van openbaar vervoer en infrastructuur.

De Commissie heeft beoordeeld of het MER voldoende informatie biedt om bij de besluitvorming over de uitwerking van het streekplan voor woningbouwlocaties in het HES-gebied het milieubelang een volwaardig plaats te geven. Het MER is daarbij op grond van artikel 7.26, lid 1 van de Wet milieubeheer (Wm) getoetst:

- aan de richtlijnen voor het MER¹], zoals vastgesteld op 24 oktober 1995;
- op eventuele onjuistheden²];
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER³].

---

1 Wm, artikel 7.23, lid 2
2 Wm, artikel 7.23, lid 2.
3 Wm, artikel 7.10

2. OORDEEL OVER HET MER

2.1 Inleiding

Het MER beschrijft alternatieven voor de keuze van locaties voor de bouw van 4000 nieuwe woningen in de periode tot 2005 en 6000 woningen in de periode 2005 tot 2015⁴). Gelet op de woningbehoefteprognoses in de beginfase van het opstellen van het MER lag een dergelijke opzet ook voor de hand. De gedetailleerde uitwerking van alternatieven ook voorbij de werkingstermijn van het uitwerkingsplan (na 2005) is in dit licht bezien zeer te waarderen. Echter, tijdens het opstellen van het MER zijn de prognoses voor het aantal tot 2005 nieuw te bouwen woningen in het HES-gebied belangrijk naar beneden bijgesteld. Op dit moment wordt uitgegaan van de bouw van circa 2500 nieuwe woningen voor de periode tot 2005. Eind 1999 zal een herijking van de woningbouwbehoefte plaatsvinden en zal nader worden bezien welke hoeveelheden nieuwe woningen nodig zijn tot 2005 en welke hoeveelheden waarschijnlijk nodig zijn voor de periode daarna.

Gelet op de huidige onzekerheid omtrent aantallen te bouwen woningen heeft de Commissie zich bij de toetsing van het MER vooral gericht op de kwaliteit van de milieuinformatie voor besluiten die voorliggen voor de werkingstermijn van het uitwerkingsplan, dat wil zeggen tot 2005 (in het MER de eerste fase genoemd). Daarbij houdt zij het aantal in deze periode nieuw te bouwen woningen aan zoals in het MER genoemd, dat wil zeggen 4000. Ervan uitgaande dat te zijner tijd voor het streekplan voor de periode 2005-2015 een nieuwe m.e.r.-procedure doorlopen zal worden, op basis van de op dat moment actueel zijnde omstandigheden, heeft zij het MER niet beoordeeld op bruikbaarheid voor besluiten over ruimtelijke reserveringen voor meer dan 4000 nieuwe woningen.

2.2 Conclusie en aanbeveling

Het MER geeft een goed beeld van de bestaande natuur en het bestaande landschap op de potentiële locaties. Ook geeft het een goed beeld van mogelijke alternatieven voor de bouw van 4000 nieuwe woningen in het HES-gebied, uitgaande van een verdeling van deze woningen over alle gemeenten. Op enkele essentiële onderdelen biedt het MER echter onvoldoende informatie om het milieubelang een volwaardige rol te laten spelen bij het besluit over de m.e.r.-plichtige activiteit. De onderdelen van het MER waarop essentiële informatie ontbreekt zijn⁵ :

-
- 4 De eerste periode betreft de werkingstermijn van het uitwerkingsplan, de tweede periode gaat om een doorkijk naar mogelijke ontwikkelingen in de toekomst.
- 5 Onderstaande conclusies worden in par. 2.2 nader toegelicht en gemotiveerd.

- *de beoordeling van potentiële locaties:* bij alle locaties wordt er in het MER vanuit gegaan, dat bestaande natuur en landschap door ruimtebeslag zal verdwijnen in het geval van woningbouw. Dit is niet terecht. Bij een zorgvuldige inrichting van locaties^{6]} zal het bij een aantal locaties mogelijk zijn om bestaande waarden te handhaven, soms zelfs te versterken, dan wel nu nog sluimerende potenties te benutten. Dit betekent dat scores^{7]} soms te negatief zijn ingeschat, hetgeen consequenties heeft voor de rangschikking van locaties. Het is voor de Commissie niet in te schatten of een andere rangschikking gevolgen heeft voor de alternatieven die op de in het MER gepresenteerde rangschikking zijn gebaseerd (beide meest milieuvriendelijke alternatieven), dan wel gevolgen heeft voor de verdere besluitvorming over de streekplanuitwerking.
- *de toepassing van multicriteria analyse:* voor de beoordeling van locaties is in het MER gebruik gemaakt van een multicriteria-analyse (MCA). Een belangrijk onderdeel van iedere MCA is een gevoeligheidsanalyse. Met een dergelijke analyse wordt duidelijk gemaakt wat het effect van aannamen bij de scores of van verschillende politieke voorkeuren is voor de uitkomsten van de MCA, dat wil zeggen de voorkeursvolgorde van locaties. Volgens pag. 49 van het hoofdrapport is bij de MCA in het MER toch geen gevoeligheidsanalyse uitgevoerd, omdat *'een andere gewichtenverdeling waarschijnlijk andere uitkomsten zou geven, maar minder goed te onderbouwen zou zijn'*. Naar de mening van de Commissie is dit geen goede argumentatie voor het ontbreken van de gevoeligheidsanalyse.
- *de samenstelling van alternatieven:* het MER beschrijft vijf alternatieven voor de bouw van 4000 nieuwe woningen. Vier hiervan gaan uit van een spreiding van de te bouwen woningen over alle gemeenten in het HES-gebied. Een daarvan (alternatief D) betreft een concentratie van alle 4000 woningen binnen één gebied, namelijk ten oosten van Hoorn. Gelet op het feit, dat concentratie een potentieel milieuvoordeel kan hebben doordat andere gebieden worden ontzien, is de Commissie van mening dat ook andere gebieden waar concentratie van 4000 woningen plaats kan vinden in het MER onderzocht hadden moeten worden, bijvoorbeeld Grootebroek-Noord of Leekerlanden. De milieuvoordelen en -nadelen van concentratie kunnen dan in de besluitvorming beter onderbouwd afgewogen worden tegen de voor- en nadelen van spreiding^{8]}. Een mogelijkheid die in het MER niet aan de orde komt is om alternatieven te ontwikkelen die beogen nieuwbouw juist daar te plegen, waar dit een landschappelijke verbetering zou betekenen van de huidige situatie. Bijvoorbeeld, waar de bestaande bebouwing slecht aansluit op aanliggende open gebieden of waar agrarische resten ingeklemd liggen tussen bebou-

---

6 Waarbij deze inrichting overigens in het MER niet aan de orde hoeft te komen. In het voorliggende MER wordt echter impliciet uitgegaan van een 'worst case inrichting' van de locaties, die er toe zal leiden dat alle bestaande natuur- en landschapswaarden verloren zullen gaan.

7 Vooraf op 'verlies van gebied met flora en vegetatiewaarden' en 'versnippering ecologische structuren'.

8 Kiezen voor spreiding, bijvoorbeeld door als uitgangspunt te nemen dat alle kernen steeds voor de 'eigen' woningbehoefte kunnen bouwen, kan bijvoorbeeld het resultaat hebben dat op wat langere termijn in de strook Hoogkarspel - Stede Broec - Enkhuizen één ononderbroken stedenband ontstaat.

wing en grote groenvoorzieningen. Bezien zou moeten worden of het benutten van dit soort situaties voldoende locaties oplevert voor alle tot 2005 te bouwen woningen.

Verder merkt de Commissie op, dat drie van de vijf in het MER onderzochte alternatieven een stedenbouwkundig onafgeronde situatie opleveren na de bouw van 4000 woningen. De eerste fase van alternatieven B, C en E leidt tot een onafgeronde locatie Hoogkarspel-Zuid (B), Leekerlanden (C)⁹, dan wel een onafgeronde locatie Grootebroek-Noord (E), in nu nog open gebieden. Verder bieden voor een regionaalalternatief (B) de te verwachten vervoersstromen bij 4000 woningen onvoldoende draagvlak voor de realisatie van een exploitabele lijn¹⁰. In feite betekent dit, dat een eventuele keuze voor een van deze alternatieven de besluitruimte in de toekomst drastisch inperkt: de gekozen locaties dienen dan door de bouw van meer woningen afgerond te worden. Indien dit als ongewenst wordt beschouwd, zijn alleen alternatieven A en D als realistisch aan te merken. Een eventuele wens om opties in de toekomst zo veel mogelijk open te houden, kan een extra reden zijn voor het nader bezien van enkele alternatieven die na de bouw van ca. 4000 woningen als afgerond beschouwd kunnen worden, zoals de concentratie- en stadsrandalternatieven die eerder genoemd zijn.

- *de samenstelling van het meest milieuvriendelijke alternatief:* de meest milieuvriendelijke alternatieven (mma's) D en E zijn opgesteld op basis van de beoordeling van afzonderlijke locaties. Omdat deze beoordeling zich wat betreft natuur en landschap vrijwel uitsluitend richt op de negatieve effecten van locaties¹¹, geldt dit ook voor de alternatieven. Uit het MER wordt daardoor niet duidelijk welk mma de beste kansen of mogelijkheden biedt voor het bereiken van een meerwaarde voor natuur en landschap. Een tweede opmerking betreft de keuze om twee mma's te ontwikkelen. In principe vraagt de Wet milieubeheer (en ook de richtlijnen voor het MER) om de ontwikkeling van één mma. De beschrijving van een mens- en natuurgericht mma zoals in het MER kan een nuttige tussenstap zijn, maar moet bij voorkeur resulteren in één integraal mma, waarin diverse milieueffecten worden afgewogen. Dit lijkt op grond van de informatie in het MER ook goed mogelijk en levert een duidelijker keuzemogelijkheid en referentie voor de besluitvorming op.
- *de beoordeling van de mobiliteitseffecten van alternatieven:* in het MER wordt vooral informatie gegeven over de *totale* mobiliteit in het HES-gebied, dat wil zeggen mobiliteit als gevolg van bestaande en nieuw te bouwen woningen samen. Dit betekent dat eventuele verschillen in mobiliteitseffecten tussen alternatieven wegvallen tegen de totale mobiliteit. Het aantal nieuw te bouwen woningen is immers relatief gering ten opzichte van het

---

9 Daarbij geldt verder, dat voor alternatief C uit het MER niet duidelijk wordt op welke wijze locaties op het hoogwatersysteem aangesloten worden en welke milieuvordelen hier eventueel mee te behalen zijn. Hierdoor wordt niet duidelijk in hoeverre de doelstelling van het alternatief wordt gehaald.

10 Hetgeen de doelstelling van dit alternatief is. Overigens wordt op blz. 46 van het Ontwerp-Uitwerkingsplan in zijn algemeenheid geconstateerd, dat in het HES-gebied niet voldoende marktpotentieel aanwezig is voor een regionaal, hetgeen een van de randvoorwaarden voor een dergelijk alternatief is.

11 Zie de eerdere opmerkingen hierover.

aantal reeds bestaande woningen. Ook zullen verschillen tussen alternatieven wegvallen tegen maatregelen die een effect hebben op de mobiliteit in het gehele HES-gebied. Concreet betekent dit bijvoorbeeld, dat bij aanleg van een light-rail de keuze van specifieke bouwlocaties weinig verschil zal uitmaken voor de uiteindelijke mobiliteit; deze wordt dan vooral bepaald door de light-railontwikkeling.

Omdat het MER juist bedoeld is voor een keuze tussen alternatieven, is het belangrijk in ieder geval ook het effect van alleen de 4000 nieuwe woningen te beschrijven. Daarbij gaat het zowel om de extra automobilititeit die alternatieven binnen en buiten het HES-gebied opleveren, als de effecten van alternatieven op de vervoerwijzekeuze van en naar de nieuwe woonlocaties.

Ten aanzien van de vervoerwijzekeuze is het daarbij niet voldoende om alleen met screenlines te werken, zoals in het MER gebeurd. Het is vooral van belang om per alternatief inzicht te bieden in de ligging van locaties ten opzichte van voorzieningen en werkgelegenheid. Op grond van deze ligging kan een beeld worden gegeven van de omvang en de aard van de verplaatsingen die nieuwe woonlocaties oproepen. Dat wil zeggen of deze lokaal, interlokaal (binnen het HES-gebied) of interregionaal zullen zijn en wat als gevolg daarvan de vervoerwijzekeuze vanuit de nieuwe woonlocaties zal zijn¹²). Hieruit kan afgeleid worden welke alternatieven de beste uitgangspositie voor gebruik van de fiets opleveren: meer lokaal verkeer betekent een lagere mobiliteitsbehoefte en betere mogelijkheden voor gebruik van de fiets.

■ Aanbeveling:

- De Commissie adviseert het MER aan te vullen met een beschouwing van alternatieven gericht op een concentratie van alle in de eerste fase te bouwen woningen (4000) binnen één gebied. Behalve de reeds in het MER beschreven mogelijkheid van concentratie ten oosten van Hoorn, dienen ook de milieuvor- en nadelen van concentratie op andere hiervoor geschikte locaties bezien te worden, zoals Grootebroek-Noord en Leekerlanden.
- Bezie in een aanvulling verder ook de mogelijkheid van het benutten van locaties waar nieuwbouw een landschappelijke verbetering van de huidige situatie kan opleveren, zoals in stadsranden.
- Indien het zo veel mogelijk openhouden van de besluitruimte voor de in de verdere toekomst te bouwen woningen wenselijk wordt geacht, raadt de Commissie aan de aanvullend uit te werken alternatieven te richten op een met 4000 nieuwe woningen stedenbouwkundig afgeronde situatie.
- Werk één integraal meest milieuvriendelijk alternatief voor de bouw van 4000 woningen uit.
- Betrek in de aanvulling bij de vergelijking van effecten op natuur en landschap van de alternatieven, naast de negatieve effecten, ook de mogelijkheden voor inpassing of versterking van natuur en landschap en het benutten van natuurpotenties door woningbouw. Geef aan in hoeverre deze uitgebreidere vergelijking leidt tot een andere voorkeursvolgorde van potentiële locaties dan in het MER beschreven en, indien sprake is van een andere volgorde, beschrijf de consequenties die dit heeft voor de besluitvorming over de streekplanuitwerking.

---

12 Zie ook inspraakreactie nr. 11 (bijlage 4).

- Beschrijf de effecten van alternatieven op het aantal autokilometers, zowel binnen als buiten het HES-gebied. Geef daarbij vooral informatie over de effecten van de bouw van nieuwe woningen, en niet zozeer over de totale mobiliteit als gevolg van bestaande en nieuwe woningen samen^{13]}. Breng het effect van alternatieven op de vervoerwijzekeuze in beeld door inzicht te geven in de ligging van woonlocaties ten opzichte van voorzieningen en werkgelegenheid. Leid hieruit omvang en aard^{14]} van te verwachten verplaatsingen af en wat als gevolg daarvan de vervoerwijzekeuze vanuit de nieuwe woonlocaties zal zijn.
- Indien voor de beoordeling van locaties een multicriteria-analyse wordt uitgevoerd, voer daarvoor dan een gevoeligheidsanalyse uit.

2.3 Toelichting

2.3.1 Beoordeling van potentiële locaties

Inpassing bestaande waarden

Bepaalde natuur- en landschapswaarden zijn goed in een nieuwe woningbouwlocatie in te passen. Dit geldt bijvoorbeeld voor historisch-geografische elementen en structuren van het landschap grenzend aan het IJsselmeer (bijvoorbeeld dijken), waardevolle sloot- slootkant- en bermvegetaties of ecologische verbindingen. Nadere studie moet inzicht geven waar deze mogelijkheid bestaat, maar op het eerste gezicht lijken er goede mogelijkheden bij de locaties Leekerlanden, Zuiderdracht en Westwoud.

Dit werkt ook door in de scores voor versnippering, voor zover die mede samenhangt met aanwezige vegetatie. Door het handhaven van waardevolle slootkant- of bermvegetaties kunnen ecologische verbindingen bijvoorbeeld in stand worden gehouden.

Benutten potenties

Natuur en landschap zijn bij uitstek dynamische karakteristieken van locaties. Daarom is het belangrijk om – naast inpassing van bestaande waarden – ook potentiële natuur en landschap op een locatie in de beoordeling mee te nemen. Door het nemen van gerichte maatregelen bij de inrichting van locaties^{15]} kunnen aanwezige potenties worden benut. Nadere studie moet uitwijzen waar in het gebied bijzondere gradiënten en andere plaatsgebonden bijzondere situaties aanwezig zijn die zich hiervoor lenen. Aandachtspunten zijn de in het gebied gelegen kreekkruggen (locaties Oosterpolder en Zuiderdracht) en locaties die in de huidige situatie al een zekere betekenis voor de ecologische structuur van het HES-gebied hebben. Omdat bepaalde natuur in een stedelijke omgeving beter tot ontwikkeling gebracht kan worden dan in de huidige agrarische omgeving – dit kan bijvoorbeeld gelden voor natuurwaarden in mesotrofe milieus – is het niet uit te sluiten, dat een woningbouwlocatie bij een toegesneden

-
- 13 Voor het verkrijgen van deze informatie over mobiliteit hoeven geen nieuwe modellen ingezet te worden. Voor alternatieven A en D kan de gevraagde informatie verkregen worden door een bewerking van de bestaande modelresultaten. Eventuele nieuwe alternatieven kunnen met de bestaande modellen doorgerekend worden.
- 14 Lokaal, regionaal of interregionaal.
- 15 Die in dit MER verder niet aan de orde hoeven te komen.

inrichting wat betreft flora, fauna en vegetatie neutraal, of zelfs positief, scoort ten opzichte van de huidige situatie.

2.3.2 **Samenstelling van alternatieven**

Woningbouw kan een positief landschappelijk en leefmilieueffect hebben, wanneer deze gesitueerd wordt op plekken waar bestaande woongebieden slecht aansluiten op aanliggende open gebieden. Bijvoorbeeld randgebieden van Hoorn en Enkhuizen waar ten tijde van de aanleg van woongebieden geen maatregelen zijn genomen – contrasterend of juist verzachtend – om deze gebieden aan te laten sluiten op hun omgeving. Een ander voorbeeld betreft locaties waar op dit moment agrarische resten ingeklemd liggen tussen bebouwing en grote groenvoorzieningen, bijvoorbeeld Enkhuizen-West en de zuidkant van het tussengebied tussen Hoogkarspel en Stede Broec.

Nadere studie moet uitwijzen waar de beste mogelijkheden liggen. Na-oorlogse wijken die nu nog grenzen aan het open buitengebied kunnen hierbij goede startpunten zijn. Deze wijken zijn veelal ontworpen zonder aandacht voor de relatie met de bestaande topografie en – vanwege de toenmalige doorgroeiverwachtingen – zonder duidelijke afronding. Bij het ontwerpen van een betere aansluiting moeten de mogelijkheden van het hanteren van een eventueel lagere bouwdichtheid betrokken worden.

2.3.3 **Samenstelling van het meest milieuvriendelijk alternatief**

In het MER is gekozen voor de ontwikkeling van twee mma's – een 'mensgericht' en een 'natuurgericht' alternatief – in plaats van één integraal mma. Een dergelijke keuze is denkbaar, indien bij het ontwikkelen van het mma een tweedeling 'als vanzelf' naar voren komt. Dat wil zeggen, indien uit de beoordeling van afzonderlijke locaties naar voren zou komen, dat locaties ofwel gunstig scoren op leefmilieu en mobiliteit ('mensgericht'), ofwel op bodem, water, fauna, flora, landschap, enz ('natuurgericht'). Dit blijkt echter niet zo te zijn. Er zijn bijvoorbeeld locaties die gunstig scoren op mobiliteit, maar niet op leefmilieu (Leekerlanden) of omgekeerd gunstig scoren op leefmilieu, maar slecht op mobiliteit (Westwoud I). Ook zijn er locaties die gunstig scoren op bodem, water en ecologie, maar niet op landschap (bijvoorbeeld Hoogkarspel-Zuid en Grootebroek-Noord), dan wel gunstig scoren op ecologie en landschap, maar niet op bodem en water (Oosterpolder en Bangert). Tenslotte zijn er locaties die zowel relatief gunstig scoren op mobiliteit en leefmilieu, als op twee van de 'natuur'-aspecten (bijvoorbeeld Hoogkarspel Zuid III en IV, Bangert I en II en Grootebroek-Noord II). De twee mma's komen dus niet zozeer als vanzelf naar voren, maar zijn geconstrueerd, waarbij verschillende aspecten tegen elkaar afgewogen zijn¹⁶. Op basis van een afweging van alle scores had echter ook één mma geconstrueerd kunnen worden. Het ontwikkelen van twee mma's is dus een keuze geweest. Deze keuze wordt in het MER niet onderbouwd.

---

16 Ook binnen een mma: de ongunstige score van Leekerlanden op leefmilieu heeft er bijvoorbeeld toe geleid dat deze locatie geen onderdeel is van het mensgerichte mma, terwijl deze locatie tot de best scorende behoort op mobiliteit.

2.3.4 **Beoordeling van de mobiliteitseffecten van alternatieven**

Effecten op de vervoerwijzekeuze

De vervoerwijzekeuze zal vooral afhangen van de afstand tussen de woonlocatie en de locatie van voorzieningen en werkplekken. Bij de keuze voor milieuvriendelijke vervoerwijzen (fiets of openbaar vervoer) is belangrijk of men binnen de woonkern kan blijven (lokaal verkeer), naar een andere kern binnen het HES-gebied moet (regionaal verkeer), dan wel het HES-gebied moet verlaten (inter-regionaal verkeer, bijvoorbeeld naar Alkmaar of Amsterdam). De gehanteerde verkeersmodellen leveren deze informatie ook, maar deze wordt in het MER niet weergegeven. Het is belangrijk dit wel te doen, zodat op basis hiervan het effect van alternatieven op de mogelijkheden voor een milieuvriendelijke vervoerwijzekeuze beschreven kan worden.

Aantal autokilometers buiten het HES-gebied

Het is belangrijk om, naast het aantal kilometers binnen het gebied, per alternatief ook het aantal autokilometers buiten het HES-gebied aan te geven. Het effect van een alternatief binnen het gebied kan namelijk anders zijn dan buiten het gebied. Meer stations binnen het HES-gebied (alternatief B) zal bijvoorbeeld leiden tot minder kilometers binnen het HES-gebied vanwege een betere ontsluiting, maar meer kilometers daarbuiten omdat de totale reistijd naar bijvoorbeeld Amsterdam groter wordt.

3. AANDACHTSPUNTEN VOOR VERDERE BESLUITVORMING

Dit hoofdstuk bevat opmerkingen die op dit moment niet tot een aanvulling hoeven te leiden, maar wel aandachtspunten moeten zijn voor verdere besluitvorming.

3.1 **Beoordeling van de locaties Kooizand en Grootebroek**

De natuurwaarden van de locatie Kooizand zijn weinig in beeld gebracht in het MER. Hierdoor is het moeilijk vast te stellen of de score van deze locatie voldoende onderbouwd is.

Dit geldt ook voor de locaties Grootebroek-Noord I en II. Het is niet duidelijk hoe de ligging (deels) in een stiltegebied en de directe nabijheid van een van de belangrijkste natuurgebieden in de omgeving (de Weelen, onder andere belangrijk voor broedvogels¹⁷) in de scores verdisconteerd is. Verder lijken de scores gebaseerd te zijn op een realisatie van een mitigerende maatregel (de

---

17 Het MER noemt alleen het voorkomen van overwinterende watervogels. 'De Weelen' is echter in het Structuurschema Groene Ruimte ook aangegeven als belangrijk weidevogelgebied. Verder broeden in dit natuurreserveaat diverse andere zeldzame vogelsoorten.

'bufferzone'), waarvan de werkzaamheid op voorhand niet zeker is¹⁸). De consequenties hiervan voor de onzekerheid van de eindscores worden niet besproken.

- Aanbeveling: indien de locaties Kooizand en Grootebroek-Noord in beeld komen als woningbouwlocaties voor de periode tot 2005, dient de milieuinformatie in het MER aangevuld te worden. Bij voorkeur wordt daarbij gebruik gemaakt van recentere weidevogelgegevens dan in het MER gehanteerd¹⁹].

3.2 Industrierrein Blauwe Berg

In het ontwerp-uitwerkingsplan wordt op blz. 32 aangegeven, dat de behoefte aan bedrijventerrein in Hoorn onder andere gerealiseerd wordt op het terrein Blauwe Berg, oostelijk van de A7. De Commissie merkt op, dat deze locatie in het MER niet genoemd wordt. Op de plek van het terrein staat een groenstructuur aangegeven²⁰].

- Aanbeveling: de Commissie raadt aan bij de verdere besluitvorming nader in te gaan op de milieuaspecten van het bedrijventerrein Blauwe Berg.

---

18 Door het ontbreken van informatie over de opzet van de gedachte bufferzone is de Commissie ook niet in staat te beoordelen in hoeverre de genoemde zone in staat is het, potentieel belangrijke, milieueffect van woningbouw op deze locatie te mitigeren of te voorkomen.

19 Het MER stelt dat inventarisaties uit 1983 de meest recente weidevogelgegevens zijn. In 'Beintema, A., Moedt, O. en Ellinger, D. *De Ecologische Atlas van de Nederlandse Weidevogels*, Schuyt & Co, Haarlem (1995) wordt op p.185 gesteld dat vogeltellingen in de provincie Noord-Holland in 1990-92 herhaald zijn. Mogelijke andere bronnen zijn: '*Weidevogels binnen en buiten relatienotagebieden*', Dienst Ruimte en Groen, Provincie Noord-Holland (1995), '*Weidevogelbescherming in Noord-Holland*', St. Vrijwillig Natuur- en Landschapsbeheer N-H (1994), '*Meetnet weidevogels N-H in 1992*', Scharringa C.J.G., *De Graspieper* 13(1): 29-36 (1992). Algemene broedvogelgegevens voor de Weelen zijn mogelijk te vinden in Staatsbosbeheer-inventarisatierapporten.

20 Zie ook inspraakreacties nr. 6 en 19, bijlage 4.

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies over het
milieueffectrapport
Streekplanuitwerking Woningbouwlocaties
HES-gebied (Noord-Holland)

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1A

Brief van het bevoegd gezag d.d. 9 juni 1997 waarin de Commissie verlenging van de adviestermijn wordt verleend

☒ Gedeputeerde Staten

PROVINCIE

Datum 9 juni 1997

Nr. 97-513316

Onderwerp MER HES-gebied.

Provinciehuys
Dreef 3
2012 HR Haarlem

Postadres
Postbus 123
2000 MD Haarlem

Tel. (023) 514 31 43
Fax (023) 531 44 82

E-mail
post@noord-holland.nl

De voorzitter van de werkgroep uit de commissie MER voor het MER woningbouwlocaties HES-gebied
dhr. ir. P. van Duursen
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

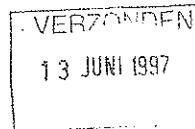
Behandelende afdeling Economie, Landbouw en Milieu

Uw kenmerk

Behandeld door dhr. C.J. Vogel

Telefoon (023) -5143987

Bijlagen

Geachte heer Van Duursen,

Hierbij delen wij u mede dat wij ermee akkoord gaan dat de toetsing van het MER woningbouwlocaties HES-gebied door de door u voorgezeten werkgroep niet binnen de wettelijke termijn plaats zal vinden. Wij verwachten dat uw advies zo spoedig mogelijk na de afgesproken bespreking van 2 juli aanstaande en de daarop volgende afweging uwerzijds zal worden uitgebracht. Wij zien dit advies met grote belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,
namens deze,
het hoofd van de afdeling Economie, Landbouw en Milieu,

ing. C. van Gasteren

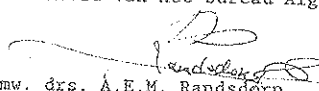
	Commissie voor de milieu-ciftoctrapportage
afgekomen:	10 JUNI 1997
postnummer:	815-97
donor:	704-82
kopie nr.:	MHS/122/Bib

Bereikbaarheid per openbaar vervoer:
vanaf station Haarlem buslijnen 1, 5, 71, 72, 93, 140 en 174 van de NZH;
vanaf Zandvoort en Heemstede/Aerdenhout of Amsterdam-West buslijn 86 van de NZH.

In uw antwoord graag datum, kenmerk en onderwerp vermelden

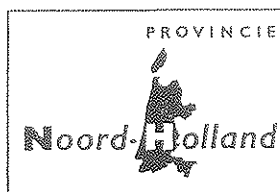
BIJLAGE I

Brief van het bevoegd gezag d.d. 27 februari 1997 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Gedeputeerde Staten		PROVINCIE 704-49 Noord-Holland	
Datum	25 februari 1997	Nr.	97-511151
Onderwerp	Milieu-effectrapport Streekplanuitwerking woningbouwlocaties HES-gebied.		
De Commissie voor de milieu-effectrapportage Postbus 2345 3500 GH UTRECHT		Commissie voor de milieu-effectrapportage 28 FEB. 1997 271-97 704-49 + 1/n 54 Vn/Sc/Pz/Bib	
Behandelende afdeling Milieubeleid		Uw kenmerk	
Behandeld door	dhr. C.J. Vogel	Telefoon (023)	-5143987
		Bijlage(n)	3 VERZOND 27 FEB. 1997
Geachte heer/mevrouw,			
Hierbij doen wij u, onder verwijzing naar het bepaalde in artikel 7.20 van de Wet milieubeheer, het door ons aanvaarde milieu-effectrapport Streekplanuitwerking woningbouwlocaties HES-gebied toekomen. Wij zijn zelf zowel initiatiefnemer als bevoegd gezag. Wij verzoeken u overeenkomstig het bepaalde in artikel 7.25 en volgende van de Wet milieubeheer advies uit te brengen omtrent de inhoud van dit milieu-effectrapport. De streekplanuitwerking zelf en een afschrift van de kennisgeving van tervisieligging hebben wij ter informatie bijgevoegd. Wij veronderstellen dat de richtlijnen u bekend zijn.			
Hoogachtend, Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, namens deze, het hoofd van het bureau Algemene Zaken,			
 mw. drs. A.E.M. Randsdorp			
Bereikbaarheid per openbaar vervoer: vanaf station Haarlem buslijnen 1, 5, 71, 72, 83, 140 en 174 van de NZH; vanaf Zandvoort en Heemstede/Aerdenhout of Amsterdam-West buslijn 80 van de NZH			
In uw antwoord graag datum, kenmerk en onderwerp vermelden			

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de toetsingsprocedure in Staatscourant nr. 41 d.d. 27 februari 1997

- ONTWERP-UITWERKINGSPLAN VOOR HET HES-GEBIED
- MILIEU-EFFECTRAPPORT
- RAPPORTAGE LANDBOUW-EFFECTEN

Het provinciaal bestuur van Noord-Holland heeft een ontwerp-uitwerkingsplan van het streekplan Noord-Holland Noord voor het HES-gebied vastgesteld. Het HES-gebied is de zone van Hoorn tot Enkhuizen. In dit uitwerkingsplan doen Gedeputeerde Staten voorstellen over de wijze waarop in de periode tot 2005 de ruimte kan worden ingericht.

Hoofdpunten van het uitwerkingsplan zijn:

- Locaties voor de bouw van ongeveer 8000 woningen ten oosten van Hoorn, bij Hoogkarspel en in Stede Broec en Enkhuizen
- Uitbreiding van bedrijfsterrinen met 40 ha in Hoorn, Wervershoof en Enkhuizen
- Aanleg van 100 ha groen- en recreatiegebied; o.a. bij Hoorn en tussen Hoogkarspel en Stede Broec
- Verbetering van openbaar vervoer en infrastructuur

Ten behoeve van het uitwerkingsplan is een milieu-effectrapport (MER) opgesteld waarin de milieu-effecten van de verschillende woningbouwlocaties zijn onderzocht. Het MER is door Gedeputeerde Staten aangevaard. De effecten op het agrarisch gebied zijn beschreven in de rapportage "Keuze voor Concentratie" die opgesteld is door de Gewestelijke Raad voor Noord-Holland van het Landbouwschap.

Uw reacties

Het ontwerp-uitwerkingsplan, het MER en de rapportage van de landbouweffecten liggen vanaf 3 maart tot 3 mei 1997 voor een ieder ter inzage in het provinciekantoor, Dreef 33 te Haarlem en in de gemeentehuizen van Andijk, Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Stede Broec, Venhuizen, Wervershoof, Wester-Koggenland en Wognum. In enkele gemeenten liggen ook exemplaren van de plannen bij de openbare bibliotheken en buurt- of dorpshuizen. Informatie daarover is bij de gemeenten beschikbaar.

Godurende de genoemde periode van ter inzage legging kan men schriftelijk reageren en zijn of haar zienswijze bij Gedeputeerde Staten naar voren brengen. Verzocht wordt in de reactie te vermelden of men reageert op het ontwerp-uitwerkingsplan of het MER. De landbouw-rapportage is alleen ter informatie ter inzage gelegd.

Tot uiterlijk 3 mei 1997 kunt u uw reactie op het ontwerp-uitwerkingsplan en/of het MER versturen aan:
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,
Postbus 123,
2000 MD Haarlem.

Uw reacties zullen worden betrokken bij de besluitvorming over het ontwerp-uitwerkingsplan HES door Gedeputeerde Staten in het najaar van 1997.

Meer informatie

Op 12 maart 1997 om 19.30 uur wordt in de Oosterkerk, Grote Oost 58 te Hoorn, een informatie-avond gehouden waar de provincie een toelichting geeft op het ontwerp-uitwerkingsplan. Deze bijeenkomst geldt tevens als openbare zitting tijdens welke een ieder mondeling opmerkingen kan inbrengen over het MER. Informatie is verder in te winnen bij de heer P. Ruber van de afdeling Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting van de provincie, telefoon 023 514 33 21. Samenvattingen van het plan en het MER zijn gratis verkrijgbaar bij de provincie; het volledige plan en het MER is tegen kostprijs verkrijgbaar bij de verzendafdeling van de provincie Noord-Holland, telefoon 023 514 44 11.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, Dienst Ruimte en Groen

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, Dienst Milieu en Water

Besluit: Streekplanuitwerking, ten behoeve van de vaststelling van locaties voor woningbouw, bedrijfsterreinen, infrastructuur en groen- en recreatiestructuur.

Categorie Besluit m.e.r.: C.11

Activiteit: Het MER zal worden gebruikt als hulpmiddel bij het vaststellen van de streekplanuitwerking. Daarin zullen de locaties worden vastgelegd voor de bouw van 2550 woningen tot het jaar 2005 (een herijking van dit aantal zal plaatsvinden in 1999), in samenhang met locaties voor bedrijventerreinen, randstedelijke groenstructuren en recreatieve voorzieningen en infrastructuur (inclusief aanpassing van bestaande infrastructuur).

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 8 juni 1995

richtlijnenadvies uitgebracht: 25 augustus 1995

richtlijnen vastgesteld: 24 oktober 1995

kennisgeving MER: 27 februari 1997

toetsingsadvies uitgebracht: 11 juli 1997 (na schriftelijke toestemming voor verlenging termijn)

Bijzonderheden: Ten behoeve van de startnotitie is een modellenstudie opgesteld (die ook met de startnotitie ter inzage is gelegd), waarin een eerste verkenning wordt gedaan van potentiële bouwlocaties en modellen voor de verstedelijking van het gebied. In het richtlijnenadvies stelt de Commissie dat deze modellen uitgangspunten kunnen zijn bij het ontwikkelen van alternatieven, maar dat de haalbaarheid van de modellen nadere onderbouwing vraagt.

Specifieke aandachtspunten bij de analyse van bouwlocaties zijn de inpasbaarheid van bestaande waardevolle elementen/structuren en mogelijkheden voor het creëren van natuur binnen de locatie. Daarnaast zijn de uitstralingseffecten van locaties naar de omgeving van belang en de wijze waarop de locaties afgestemd (kunnen) worden op hun omgeving (aansluiten of juist contrasteren).

Specifieke aandachtspunten bij de ontwikkeling van alternatieven zijn de te verwachten gevolgen van alternatieven voor verkeer en mobiliteit (*genereren mobiliteit, begunstiging milieuvriendelijke vervoerwijzen, ontsluiting*), landbouw (*inpassing locaties in de agrarische structuur*), ecologie (*creëren of beschermen van natuur, zowel buiten als in de stad*), het IJsselmeer (*vooral bij de locatie Kooizand*) en de mate waarin een alternatief mogelijke toekomstige ontwikkelingen op kan vangen zonder fundamenteel aangepast te moeten worden.

Bij vergelijking van de vastgestelde richtlijnen met het richtlijnenadvies valt op, dat de richtlijnen minder diep ingaan op vooral de analyse en selectie van potentiële bouwlocaties, de ontwikkeling van alternatieven, de haalbaarheid van modellen voor verstedelijking en te beschrijven milieugevolgen, en ook minder informatie over deze aspecten vraagt dan het advies. Een aantal van de hoofdpunten van het richtlijnenadvies zijn in de richtlijnen overgenomen, echter niet allemaal.

In haar toetsingsadvies stelt de Commissie dat op enkele essentiële onderdelen informatie gemist wordt. Dit betreft de beoordeling van potentiële locaties (*aandacht voor de positieve effecten van woningbouw en mogelijkheden voor inpassing van natuur en landschap*), de toepassing van multicriteria-analyse (*toepassen van een gevoeligheidsanalyse*), de beoordeling van alternatieven (*aandacht voor mogelijkheden om alle woningen binnen één gebied te concentreren*;

alternatieven die stadsranden beter laten aansluiten bij hun omgeving; aandacht voor alternatieven die bij 4000 woningen stedenbouwkundig afgerond zijn), het meest milieuvriendelijk alternatief (streven naar één geïntegreerd mma) en mobiliteitsgegevens (verschillen tussen alternatieven in gegenereerde autokilometers binnen en buiten HES-gebied; relatie tussen woonlocaties en de ligging van voorzieningen en werkgelegenheid en vervoerwijzekeuze als gevolg hiervan). De Commissie raadt aan het MER op deze onderdelen aan te vullen.

Samenstelling van de werkgroep:

ir. P. van Duursen (voorzitter)

ir. B. Govers

G.F.W. Herngreen

dr. C. Kwakernaak

drs. R.H.D. Lambeck

ir. A.M. van der Meulen

Secretaris van de werkgroep: drs. R.A.A. Verheem

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	970313	C.C.F. Cornet en D. Schalks	Grootebroek	970526
2.	970403	Burgemeester en Wethouders van Venhuizen	Venhuizen	970526
3.	970414	Westelijke Land- en Tuinbouw Organisatie (WLTO)	Haarlem	970526
	970428	idem	Haarlem	idem
4.	970416	Gedeputeerde Staten van Friesland	Leeuwarden	970526
5.	970415	Gemeente Drechterland	Hoogkarspel	970526
6.	970226	Burgemeester en Wethouders van Hoorn, namens de vier HES-gemeenten	Hoorn	970527
	970312			
7.	970428	ir. J.G.M. v.d. Linden	Midwoud	970526
8.	970426	R.A. Buringa en 19 identieke reacties	Grootebroek	970526
9.	970429	Burgemeester en Wethouders van gemeente Enkhuizen	Enkhuizen	970526
10.	970502	Burgemeester en Wethouders van gemeente Stede Broec	Stede Broec	970526
11.	970502	NS Reizigers	Amsterdam	970526
12.	970502	Burgemeester en Wethouders van Wester – Koggenland	Wester – Koggenland	970526
13.	970501	Kamer van Koophandel Noordwest – Holland	Alkmaar	970526
14.	970428	J. Koeman	Hoogkarspel	970526
15.	970502	Burgemeester en Wethouders van Wervershoof	Wervershoof	970526
16.	970505	Stichting 'De Groene Leckerlanden'	Bobeldijk	970526
17.	970505	B. Rebers	Grootebroek	970526
18.	970512	Provinciale Planologische Commissie van Noord – Holland	Haarlem	970526
19.	970312	Verslag Hoorzitting d.d. 12 maart 1997 te Hoorn	Hoorn	970526

